

Kommunal- og regionaldepartementet
Postboks 8112 Dep.
0032 Oslo

Vår ref SEM/FG/EH/gc

Deres ref 06/1118-1 DV

Dato 29. september 2006

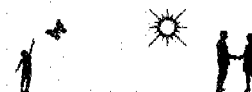
Høring: NOU 2006:7 - Det lokale folkestyret i endring? Om deltaking og engasjement i lokalpolitikken.

LHL, Landsforeningen for hjerte- og lungesyke, har gjennomgått NOU 2006:7 - Det lokale folkestyret i endring? Om deltaking og engasjement i lokalpolitikken - og vil med dette komme med synspunkter og kommentarer til deler av utredningen. Vi viser også til høringsuttalelsen som LHL avga til lokaldemokratikommisjonens første utredning - NOU 2005: 6.

LHLs hovedsynspunkter

- LHL understreker at brukerorganisasjonenes deltagelse i brukerdemokratiet handler om både påvirkning av politiske beslutninger og medvirkning i tjenesteutforming.
- LHL støtter ikke kommisjonens flertall som ønsker å fjerne lovfesting av representasjonsordninger for funksjonshemmede i kommunene.
- LHL støtter kommisjonen når det gjelder å øke statlige tilskudd til det lokale organisasjonslivet, men går sterkt imot at dette skal tas fra statlige tilskudd som i dag går til nasjonale organisasjoner.
- LHL mener politiske myndigheter alltid må ha det overordnede ansvaret for velferdstjenestene gjennom lovgivning, organisering og finansiering.
- LHL mener at andre enn det offentlige kan levere helse-, pleie- og omsorgstjenester når mangel på offentlig tjenestetilbud gjør det nødvendig.
- LHL mener at *alle* som produserer velferdstjenester, også private kommersielle aktører, må trekke brukerne med i tjenesteutforming på system- og individnivå.

Landsforeningen for hjerte- og lungesyke

Postadresse Pb 4375 Nydalen, 0402 Oslo
Besøksadresse Sandakerveien 99, Oslo

Telefon 22 79 93 00
Telefaks 22 22 38 33

E-post post@lhl.no
Internett www.lhl.no

Bankgiro 8200 02 33311
Organisasjonsnr. 940 190 738

Generelt

LHL legger til grunn anerkjennelsen av det representative folkevalgte organ som det grunnleggende styringsprinsippet lokalt. Det er helt nødvendig med overordnet politisk ansvar og myndighet til å fatte beslutninger, samt at valgte politikere må stå for og ta ansvar for de overordnede prioriteringene.

Samtidig er bl.a. frivillige organisasjoner viktige aktører i det lokale styringssystemet. LHL vil i dette høringssvaret utdype hva slags rolle frivillige *brukerorganisasjoner* bør og kan ha i et vitalt lokaldemokrati. Frivillige organisasjoner bygger oppunder demokratiske verdier i samfunnet. Slik det står i NOUen (side 153), er en viktig del av demokratiet retten til organisering, retten til å slå seg sammen med andre personer med tilsvarende interesser og slik få styrke til i fellesskap å tale sin sak. LHLs demokratiideal har sitt fundament i et deltagerdemokratisk ståsted – med utgangspunkt i at de som er berørt alltid skal ha en rett til å uttale seg og bli hørt.

LHL savner at det i utredningen settes søkelys på helse- og sosialsektoren når det gjelder deltagelse og medvirkning fra brukere og brukerorganisasjoner. Denne sektoren utgjør den største delen av kommunal forvaltning, men likevel drøftes brukervedvirkning nærmest utelukkende med referanse i undervisningssektoren. LHL vil i sitt høringssvar fokusere på brukervedvirkning fra gruppen kronisk syke og funksjonshemmede.

Brukerdemokratiet og brukerorganisasjonene

Kommisjonens definisjon av brukerdemokratiet knytter det til deltagelsen fra brukerne i den iverksettende prosessen og tjenesteutformingen. LHL er positive til at administrasjon og fagetater i tjenesteutviklingsarbeidet har erkjent betydningen av å involvere brukerne. Samtidig blir denne definisjonen av brukerdemokratiet for snever når det gjelder den rollen brukerorganisasjonene bør ha lokalt.

Å skille mellom funksjonshemmedes organisasjoners interessepolitiske arbeid i mer tradisjonell forstand og brukerdemokratiet, blir etter vår mening ikke riktig. Vi er bekymret om utviklingen med mer brukervedvirkning i tjenesteutformingen skal gå på bekostning av legitimiteten i interessepolitikken. Forsker på brukervedvirkning Tone Alm Andreassen, har gjennom sin forskning dokumentert at det faktisk er dette som er utviklingen (Andreassen 2004 – Brukervedvirkning, politikk og velferdsstat).

Hun beskriver en utvikling fra demokratisering til modernisering. Brukervedvirkning blir redskap i arbeidet med å målrette forvaltningen og bedre ressursutnyttelsen. Funksjonshemmedes organisasjoner har, siden de fra 70-tallet fikk gjennomslag for sitt krav om innflytelse, selv ønsket å målbære sin politikk. Dette gjelder enten det er i utformingen av tjenestene eller det er å påvirke den overordnede politiske styringen.

Andreassen viser til at funksjonshemmedes organisasjoner på 90-tallet mistet sin legitimitet ved interesseorganisering, mens de økte sin legitimitet som medprodusenter av

velferd. Dette ble et nytt legitimitetsgrunnlag for medvirkning. For funksjonshemmedes organisasjoner ble "brukermedvirkning" den nye formuleringen av det funksjonshemmedes organisasjoner lenge hadde kjempet for, og den etablerte medvirkningsrepresentasjon la seg inn i moderniseringens "brukermedvirkning".

Det er svært uheldig om det i dagens demokrati er svakere legitimitetsgrunnlag for å drive interessepolitisk arbeid. Å påvirke og å bli invitert til arenaer hvor man kan påvirke er en demokratisk rettighet. Det er viktig å få være med i iverksettingsprosessen og utvikling av tjenestene, men dette må ikke komme på bekostning av politisk og administrativ lydhørhet i beslutningsprosessen hvor overordnede rammer og bevilgninger gis.

En avpolitisering av brukerorganisasjonenes rolle er ikke ønskelig. Brukermedvirkning på systemnivå handler om mer enn å være med å effektivisere tjenestene ut fra et nytteperspektiv, det handler om å kunne få forståelse for overordnede perspektiver og innspill til rammebetingelser. Økt fokus på brukermedvirkning må ikke være det samme som mer medvirkning på en "ufarlig" måte, slik at styrende organer unngår støy i de store beslutningsprosessene.

Kommunal organisering og funksjonshemmedes organisasjoner

LHL vil understreke det kommisjonen selv sier om at kommunene må legge til rette for et levende organisasjonsliv lokalt, og at det frivillige organisasjonslivet er en viktig kommunikasjonskanal mellom kommunen og det sivile samfunnet.

Kommisjonen etterlyser formelle ordninger som sluser organisasjonene inn i den kommunale beslutningsprosessen. En fast representasjonsordning for funksjonshemmede, som i mange tilfeller er Råd for funksjonshemmede, er et slikt formelt organ. Dette er en påvirknings- og kommunikasjonsarena mellom – i mange tilfeller - sentrale organisasjoner for funksjonshemmede, kommuneadministrasjon og politikere.

Etter lang prosess og mye påvirkningsarbeid fra bl.a. funksjonshemmedes egne organisasjoner vedtok Stortinget endelig å lovfeste en fast representasjonsordning for funksjonshemmede (jfr. Innst. O. nr. 114 (2004-2005)). Dette var i tråd med regjeringens forslag jfr. St.meld. nr. 40 (2002-2003) og anbefalingene fra flertallet i Manneråkutvalget (NOU 2001:22). Det er høyst beklagelig at kommisjonens flertall likevel velger å overse Stortingets vedtak ved å foreslå å fjerne denne lovfestingen. Det er underlig at en kommisjon som utreder demokratiet selv ikke respekterer en demokratisk avgjørelse, eller noe de berørte parter selv ønsker sterkt.

LHL er enig i at funksjonshemmede i mye større grad enn i dag bør være med i folkevalgte organ, men så lenge det fortsatt er hindringer som må bygges ned - er det viktig at det finnes et organ i kommunene som eksplisitt kjemper for funksjonshemmedes rettigheter. Dette organet må også jobbe for at funksjonshemmede lettere blir inkludert på

andre politiske arenaer. Så lenge det ikke eksisterer en idealverden med full likestilling for alle grupper, bør noen grupper kunne få ekstra søkelys i en periode.

Tilskuddet til nasjonale organisasjoner må ikke reduseres

LHL tar innover seg forskningen som viser endringer i det lokale organisasjonslivet. Forskningen viser at det lokale organisasjonslivet som er i vekst, er de organisasjonene som har ingen eller bare svak tilknytning til en nasjonal organisasjon. LHL må som en stor nasjonal brukerorganisasjon ta dette til etterretning og stimulere våre lokale ledd til enda mer aktivitet.

LHL reagerer sterkt på at kommisjonen går inn for at de nasjonale organisasjoners rammevilkår skal bli ytterligere forverret. De nasjonale funksjonshemmedes organisasjoner er demokratisk oppbygd og representerer store brukergrupper, og de er en motvekt til den individualiseringen en ser i en del helt lokale organiseringer. En nasjonal organisasjon som LHL, jobber for velferdspolitiske løsninger som vil bety mye for svært mange mennesker.

Om det ikke alltid kommer godt nok til uttrykk lokalt, er nasjonale organisasjoners velferdspolitikk – som også omhandler kommunal velferdspolitikk – viktig for det lokale demokratiet. LHLs velferdspolitikk er basert på enkeltpersoners erfaringer som er kollektivt bearbeidet og samordnet gjennom demokratiske prosesser. På denne måten får mennesker lokalt kanalisert sine erfaringer og sin deltagelse i egen organisasjon.

LHL er derfor sterkt uenig i at tilskuddsmidler skal tas fra nasjonale organisasjoner og gis til lokale organisasjoner uten nasjonal overbygging. LHL mener at lokale organisasjoner uten nasjonal overbygging bør få større tilskudd, men dette må ikke komme på bekostning av de nasjonale organisasjonene. De nasjonale organisasjonene omfordeler tildelte tilskudd til sine lokale lag gjennom bl.a. aktivitetstilbud, kampanjer, servicetilbud og det øvrige tiltaksarbeidet som drives.

Ansvarsdemokratiet

Kommisjonen drøfter hvorvidt det er en trussel mot det lokale ansvarsdemokratiet når politiske styrende organ gir fra seg handlingsrom til organ som ikke er underlagt direkte politisk kontroll, for eksempel til utføring av velferdsoppgaver. De stiller spørsmål om hva som skjer om politikerne ikke lenger er ansvarlige, eller det er vanskelig å holde dem ansvarlige for de tjenestene innbyggerne får.

For LHL er det helt grunnleggende at det offentlige har et overordnet ansvar gjennom lovgivning, organisering og finansiering av velferdstjenestene. LHL er av den oppfatning at andre enn det offentlige kan levere velferdstjenester som helse-, pleie- og omsorgstjenester når mangel på offentlig tjenestetilbud gjør det nødvendig. Etter LHLs syn går det et avgjørende skille mellom private aktører som er ute etter å sikre investorer

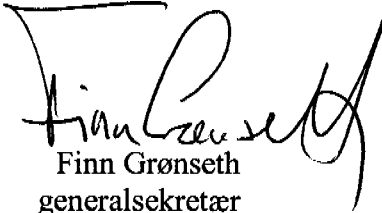
og helsearbeidere størst mulig utbytte og private aktører som fører eventuelle overskudd tilbake til virksomheten. LHLs institusjoner driver sine tjenester på den sistnevnte måten.

Et annet aspekt i denne problematikken er å *sikre* brukerdemokratiet i tjenesteutformingen når andre aktører enn det offentlige eller brukerstyrte organisasjoner produserer velferdstjenestene. Det er svært viktig å regelstyre at brukerne trekkes med i denne tjenesteutviklingen – både på individ- og systemnivå. En er ikke tjent med en samfunnsutvikling hvor både politisk myndighet og brukerdemokrati svekkes som konsekvens av ønsket om å modernisere offentlig sektor.

Med vennlig hilsen
Landsforeningen
for hjerte- og lungesyke

Svein Erik Myrseth
forbundsleder

/s/

Finn Grønseth
generalsekretær